

ТЕХНОЛОГІЯ ПЛАНУВАННЯ ПІДГОТОВКИ В БАСКЕТБОЛІ З УРАХУВАННЯМ ВПЛИВУ ЧИННИКІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СПОРТУ ВИЩИХ ДОСЯГНЕНЬ

Сушко Руслана^{1ABCD}, Головач Інна^{1CD}, Іваненко Галина^{1D}, Швець Сергій^{1D}
¹Київський університет імені Бориса Грінченка,
Київ, Україна

Внесок автора: А – дизайн дослідження; В – збір даних; С – статистичний аналіз;
D – підготовка рукопису.

Анотація

Сучасні тенденції розвитку спорту в світі свідчать про необхідність врахування чинників глобалізації: міграції і концентрації спортсменів у провідних центрах підготовки і кращих лігах світу, професіоналізації і комерціалізації, соціалізації і політизації та загальної інформатизації суспільства.

Мета – обґрунтувати і розробити технологію планування підготовки національних збірних команд з баскетболу з урахуванням впливу чинників глобалізації спорту вищих досягнень.

Методи. Контингент дослідження: чоловічі і жіночі збірні команди України по баскетболу (U-18, U-20, національні). Методи дослідження: аналіз і узагальнення науково-методичної літератури, даних мережі Інтернет; ретроспективний аналіз і узагальнення досвіду практичної роботи з підготовки висококваліфікованих спортсменів у баскетболі; педагогічні спостереження, теоретичне моделювання.

Результати. Сконцентровано увагу на сучасному стані проблеми оптимізації підготовки висококваліфікованих баскетболістів до офіційних міжнародних змагань і запропоновано застосування принципово відмінних підходів в представлений технології. Обґрунтовано необхідність врахування чинників глобалізації спорту вищих досягнень, які значно ускладнили процеси підготовки до офіційних змагань внаслідок активного залучення до лав національних збірних команд натуралізованих спортсменів – «мігрантів» і гравців, які виступають в національних чемпіонатах інших країн («легіонерів»).

Висновки. Подолання існуючої проблеми можливо за рахунок використання принципово відмінних підходів до планування підготовки висококваліфікованих баскетболістів, які враховують ігрову спеціалізацію й універсалізацію гравців щодо їх можливого використання в суміжних амплуа і схожих тактичних взаємодіях. Важливими для оптимізації процесу планування підготовки до офіційних змагань є врахування кількісно-якісних показників змагальної практики відповідних рівнів і кваліфікована оперативна оцінка поточного рівня спортивної майстерності гравців.

Ключові слова: технологія, баскетбол, глобалізація, міграція, національні збірні, підготовка, змагання.

Вступ

Сучасні тенденції розвитку спорту в світі свідчать про необхідність врахування чинників глобалізації: міграції і концентрації спортсменів у провідних центрах підготовки і кращих лігах світу, професіоналізації і комерціалізації, соціалізації і політизації та загальної інформатизації суспільства [1, 8, 15, 17]. Запропонувати гідну

боротьбу на баскетбольних майданчиках, посідати достойні місця на змаганнях найвищого ґатунку на сьогоднішній день можливо національним збірним командам, керівництво яких розуміє особливості впливу процесів глобалізації і відповідно реагує новими підходами до організації і проведення навчально-підготовчого процесу [2, 11, 16]. Відкритість кордонів стосовно міграції

висококваліфікованих спортсменів, їх концентрація у різних лігах світу через низку вагомих причин, зміни регламенту змагань кваліфікаційних раундів, коли збірні команди під час сезону мають офіційні ігри без можливості на довготривалу підготовку ускладнили можливість якісного підготовчого процесу [2, 9, 19, 20].

Чинники глобалізації спорту, які мають істотний вплив на підготовку та змагальну діяльність висококваліфікованих баскетболістів, призводять до неефективного поєднання виступів за національні збірні команди і закордонні професійні баскетбольні клуби, що в сукупності значно ускладнює присутність гравців-лідерів на навчально-тренувальних зборах з метою якісної підготовки до офіційних змагань. Досить поширеною є практика, коли переважна більшість гравців (80–90 % складу команди) починає виконувати програму навчально-тренувальних зборів, а інші, 10–20 %, беруть участь в підготовці на подальших етапах – у навчально-тренувальних зборах, у тренувальному процесі, у турнірах, які передують офіційним змаганням [9]. Такий стан речей обумовлює необхідність створення технології підготовки, яка дозволила б компенсувати різний початковий рівень спортивної підготовленості висококваліфікованих баскетболістів.

Мета дослідження: обґрунтувати і розробити технологію планування підготовки національних збірних команд з баскетболу з урахуванням впливу чинників глобалізації спорту вищих досягнень.

Методи

Контингент дослідження: чоловічі і жіночі збірні команди України по баскетболу (U-18, U-20, національні).

Методи дослідження: аналіз і узагальнення науково-методичної літератури, даних мережі Інтернет; ретроспективний аналіз і узагальнення досвіду практичної роботи з підготовки висококваліфікованих спортсменів у баскетболі; педагогічні спостереження, теоретичне моделювання.

Організація дослідження: систематизовано і інтерпретовано доступний матеріал з проблема-

тики підготовки збірних команд по баскетболу в Україні і в світі за 2015–2018 рр. Узагальнено закордонний досвід і запропоновано технологію планування підготовки українських збірних команд з урахуванням впливу чинників глобалізації спорту вищих досягнень з метою формування раціональних підходів до навчально-тренувального процесу.

Результати та обговорення

Сучасні наукові, методичні та практичні підходи до розробки уніфікованої технології підготовки висококваліфікованих баскетболістів в умовах впливу чинників глобалізації спорту вищих досягнень базуються на поєднанні комплексних та індивідуальних підходів [8]. Процес підготовки до офіційних змагань міжнародного рівня має виражену специфіку, яка обумовлена практичною неможливістю забезпечити єдність тренувального процесу для всіх гравців команди без виключення. Результати педагогічних спостережень та бесіди з тренерами збірних команд України з баскетболу різних вікових груп і статі, аналіз календарних планів підготовки національних збірних команд України [5] до офіційних міжнародних змагань дозволяють сформулювати основні складові технології планування підготовки висококваліфікованих баскетболістів до офіційних змагань з урахуванням чинників глобалізації спорту вищих досягнень.

В основу формування технології планування підготовки висококваліфікованих баскетболістів до офіційних змагань покладено спеціальні принципи спортивного тренування В. Платонова [7], але на відміну від класичних схем підготовки висококваліфікованих баскетболістів до офіційних змагань виокремлюємо такі її складові:

- диференціація складу команди і її розподіл на типологічні групи (основний склад, регулярна заміна, розширений склад, перспективний резерв) для оптимізації підготовки гравців і команди в цілому з урахуванням амплуа, поточного рівня майстерності гравців і кількісно-якісних показників змагальної практики відповідних рівнів: клубного, національного, міжнародного;

- нові, принципово відмінні підходи до планування підготовки команди до офіційних змагань, які враховують певну ротацію складу гравців, що беруть участь у тренувальних зборах:

- а) на етапі підготовки до вищих спортивних досягнень;

- б) на етапі максимальної реалізації індивідуальних можливостей спортсменів;

- індивідуалізація підготовки висококваліфікованих гравців, які грають в національних чемпіонатах інших країн і не мають можливості брати участь у тренувальних зборах команди для підготовки до офіційних змагань внаслідок дії контрактних зобов'язань з професійним клубом або лігою;

- застосування інноваційних методів управління підготовкою висококваліфікованих баскетболістів за допомогою комп'ютерних програм аналізу результатів змагальної діяльності («LiveStat» та ін.), вивчення офіційних протоколів ігор і статистики на офіційних сайтах змагань, спостереження за процесом підготовки, його оперативне обговорення, консультації, обмін думками спортсменів і тренерів та ін. («Skype», «Wiber», «WhatsApp» та ін.).

- використання модельно-цільового підходу в процесі індивідуальної підготовки висококваліфікованих гравців та в підготовці основного складу команди, використання модельних тренувальних завдань як інструменту побудови процесу підготовки висококваліфікованих баскетболістів до офіційних змагань, основи яких викладено В. Костюкевичем [6];

- інтеграція індивідуальної підготовленості висококваліфікованих гравців і основного складу команди, який брав участь у тренувальних зборах, у відповідні показники загальнокомандної готовності до офіційних змагань;

- практична реалізація рівня загальнокомандної підготовленості та його оперативна корекція в змагальній діяльності на офіційних міжнародних змаганнях вищого рівня – чемпіонатах Європи та світу, Іграх Олімпіад;

- експертна оцінка результатів з використанням алгоритму спеціального аналізу показників змагальної діяльності в командних спор-

тивних іграх, який розроблено Е.Ю. Дорошенком [3].

В контексті представленої технології доцільним є розгляд врахування та обліку чинників ігрової спеціалізації як складової технології підготовки висококваліфікованих баскетболістів в умовах глобалізації спорту вищих досягнень. У баскетболі фахівці користуються трьома основними амплуа: розігравач, нападник і центровий, або розподілом функцій за п'ятьма позиціями гравців: розігравач, атаквальний захисник, легкий форвард, важкий форвард і центровий. Розглянуті в ретроспективі тенденції розвитку баскетболу декількох останніх десятиліть спрямовані на спрощення чітких кордонів між амплуа через ряд зрозумілих ознак:

- сучасний баскетбол вимагає від гравців демонстрації широкого арсеналу вмінь і навичок через підвищення вимог до видовищної гри;

- вміння грати на різних ігрових позиціях цінується не тільки вболівальниками, але й тренерами і селекціонерами команд;

- високий рівень майстерності гравців, тренерів і команд, скаутінг і сучасні інформаційні можливості вимагають нових підходів при підготовці до кожного наступного матчу, тому вузька спеціалізація зменшує конкурентну спроможність гравців на рівні офіційних міжнародних змагань;

- швидкість зміни ситуацій та якісний агресивний захист поставили перед гравцями складні завдання стосовно звільнення від опіки для виходу на зручну кидкову позицію, тому про відпрацьовування конкретних кидкових точок, як раніше, вже не йдеться. Сучасний баскетболіст має бути готовим виконати атаку кошика з позиції, яка притаманна гравцю будь-якого амплуа;

- індивідуалізація гри, яка через скорочення часу на атаку, замінила багатоходові тактичні схеми і диктує підвищені вимоги до індивідуальної техніко-тактичної та фізичної підготовленості гравця.

Для висококваліфікованого баскетболіста вже недостатньо вміти застосовувати в грі арсенал дій, які характерні тільки для гравців суміжних амплуа. Ці загальновідомі погляди довели талановиті зірки минулого (наприклад, Арвідас

Сабоніс, центровий зі зростом 222 см володів стабільним триочковим кидком і філігранними результативними передачами, які притаманні гравцям амплуа «розігрувач»; Іван Єдешко, зі зростом 196 см використовував власні антропометричні переваги на користь команди, виконуючи функції гравця амплуа «розігрувач»).

Якщо вищенаведені приклади носять ситуативний характер і виглядають як прогресивні нововведення талановитих спортсменів і тренерів, то сучасні складові процесу глобалізації спорту вже наполегливо вимагають використовувати подібні вимоги для якісного змагального протистояння:

- професіоналізація баскетболу веде до постійного пошуку шляхів удосконалення змагальної діяльності (наприклад, багато технічних прийомів еволюціонують через фізичний тиск сучасного силового баскетболу). Спектр індивідуальних техніко-тактичних дій поширюється за рахунок засвоєння нових способів виконання прийомів, притаманних гравцям суміжних амплуа;

- щорічна міграція спортсменів залишає мінімум часу та можливостей на адаптацію в тактичні схеми команди. Якщо баскетболіст спроможний швидко пристосовуватися під ситуацію, що складається (наприклад, замінити серйозно травмованого гравця в стартовому складі), у нього з'являється шанс потрапити до складу команди і заявити про свої нереалізовані амбіції;

- комерціалізація баскетболу як бізнес-продукту потребує видовищної та ефективної змагальної діяльності. Гравці, що відповідають сучасним вимогам і володіють широким спектром індивідуальних можливостей на баскетбольному майданчику, вражають вміннями, які є характерними для гравців суміжних амплуа, отримують значні фінансові здобутки у вигляді контрактів і рекламних угод з провідними світовими брендами.

Виступи на змаганнях у складі національної збірної команди країни вимагають від гравців і тренерів максимальної віддачі за короткий строк. Сучасний стан проблеми планування підготовки висококваліфікованих баскетболістів до офіційних змагань потребує застосування принципово інших підходів, які значною мірою зали-

шаються поза увагою спортивних менеджерів і тренерів. Насамперед це стосується врахування чинників глобалізації спорту вищих досягнень, які значно ускладнили процеси підготовки до офіційних змагань внаслідок активного залучення до лав національних збірних команд натуралізованих спортсменів – мігрантів і гравців, які виступають в національних чемпіонатах інших країн («легіонерів»).

Існуючі проблеми можливо подолати за рахунок принципово відмінних підходів до планування підготовки висококваліфікованих баскетболістів, які враховують ігрову спеціалізацію й універсалізацію гравців щодо їх можливого використання в суміжних амплуа. Крім цього, важливими для процесу планування підготовки до офіційних змагань є врахування кількісно-якісних показників змагальної практики відповідних рівнів і оперативна оцінка поточного рівня спортивної майстерності висококваліфікованих баскетболістів. Стосовно її кількісно-якісних показників доцільно диференціювати склад команди на окремі групи:

- гравці основного складу команди (як правило 5–6 гравців, які можуть розпочати матч залежно від запланованих на конкретну гру тактичних схем і особливостей змагальної діяльності гравців команди суперника);

- гравці, які регулярно виходять на заміну (2–3 гравці, що істотно впливають на змагальну діяльність команди в кожному матчі);

- гравці розширеного складу команди (баскетболісти, що залучаються до гри у конкретних ігрових ситуаціях, або з метою отримання ігрового досвіду);

- гравці, що входять до групи перспективного резерву (гравці, що отримують практику тренувальної та змагальної діяльності в межах зборів у складі даної команди з метою набуття досвіду і залучення до основного складу в перспективі).

Для продуктивного процесу підготовки в баскетболі важливо сформувати дієздатну команду, що можливо при зосередженні на таких кроках планування:

- визначити пріоритетні тактичні схеми командної гри для протидії конкретним суперникам;

- обрати модельний склад команди щодо амплуа гравців відповідно до визначених схем;
- визначити список кандидатів до лав збірної команди з метою створення робочої конкуренції гравців у кожному ігровому амплуа;
- врахувати міграцію кандидатів у збірну команду та обрати оптимальний склад гравців для тренування з урахуванням амплуа (як правило, кращі гравці долучаються до процесу підготовки на останніх етапах і доцільно на початку підготовчого процесу залучити молодих виконавців подібного амплуа);
- використати сучасні можливості передачі інформації для дистанційного управління підготовкою спортсменів (наприклад, ознайомлення з тактичними схемами, завданнями з техніко-тактичної та фізичної підготовки для заочної індивідуальної підготовки спортсменів до вимог загальнокомандної підготовленості);
- контроль процесів взаємозаміни гравців у кожному амплуа з урахуванням непередбачених втрат (травмованість, неявка та інші форс-мажорні обставини), попередження ситуацій, які можуть знизити ефективність змагальної діяльності окремих гравців і команди в цілому.

Формування плану підготовки команди вимагає кропіткої та уважної роботи, врахування значної кількості чинників. Якісно продуманий план дозволяє зменшити велику кількість помилок, яких припускаються тренери, нехтуючи врахуванням багатьох чинників, які є необхідними для оптимального планування процесу підготовки. Загальновідомо, що не існує проекту, котрий ідеальний за змістом і не потребує корекції в робочому режимі через ситуації, що виникають під час роботи, адже продумати всі деталі наперед принципово неможливо, а у творчій роботі тренера в цьому немає потреби. Саме вміння фахівця вправно корегувати роботу за створеним планом з урахуванням нововведень, виокремлюють спеціаліста високого класу з поміж інших, дозволяють зробити наголос на його високій професійній компетентності.

Ретроспективний аналіз щорічних звітів тренерів про виступи збірних команд України з баскетболу надав підстави сформулювати низку загальних проблемних питань, що будуть мінімізовані завдяки запропонованій диференціації

гравців на групи: основний склад, регулярна заміна, розширений склад і перспективний резерв.

Загальновідомо і заздалегідь зрозуміло, що гравці, котрі мають статус легіонера, тобто не беруть участь у національному чемпіонаті, долучаються до тренувального процесу фактично на останніх етапах. Особливо актуальним це питання стає для тренерів національних збірних команд, які змагаються за вихід у фінальну частину чемпіонату Європи протягом двох сезонів під час проведення європейських чемпіонатів і зі значною кількістю гравців зі статусом легіонера (або спортивного мігранта). До якісних показників, що необхідні на час формування плану підготовки слід віднести такі: кількість, дистанційні показники та пріоритетні позиції для виконання кидків та їх ефективність, результативні передачі, підбирання м'яча, блок-шоти, помилки, персональні зауваження гравця і на гравцеві, ІТТМ [4] (індекс техніко-тактичної майстерності, розрахований у співвідношенні показників гравця з загальнокомандними показниками), врахувати вимоги до гравця в клубі (з метою визначення можливості для дистанційної корекції).

Баскетболісти високого рівня підготовленості потребують меншої кількості командного тренувального часу, їх приєднання до команди на останньому етапі підготовки може бути використано протягом підготовчого процесу для перевірки перспективного резерву, заохочення гравців, які епізодично з'являються в грі, посилення перспектив для гравців, які регулярно виходять на заміну.

Значущими у плані наукової дискусії є обґрунтовані протиріччя, що виникають: з однієї сторони – безапеляційним є необхідність якісного планування процесу підготовки команд [3, 8]; з другої – неможливим є врахування впливу змінних процесів глобалізації спорту вищих досягнень у повному обсязі [2, 10, 15, 18]. На думку авторів, що займаються вивченням питань якісної підготовки спортсменів та особливостями формування планів підготовки, важливою є інформація щодо кількісно-якісних показників гравців та їх реальної можливості взяти участь у підготовчому процесі команди [7, 12]. Проблемні питання у дослід-

ників викликає необхідність фундаментальної корекції планів підготовки для подальшого управління процесом підготовки, адже неявка гравців на збори, навіть з поважних причин, ставить під загрозу повноцінність підготовчого процесу для всієї команди [2, 3]. Науковці, які проводять дослідження щодо особливостей, модельних характеристик, вимог відбору на різних етапах підготовки спортсменів, підтверджують необхідність універсалізації гравців стосовно амплуа як сучасну вимогу до високого рівня майстерності [6, 8], що на наш погляд, є підґрунтям для застосування гнучкого підходу до готовності урахування впливу процесів глобалізації, представленого у технології планування підготовки національних збірних команд [9]. Не дивлячись на дискусійні положення, закордонні фахівці досить давно звернули увагу на необхідність врахування чинників глобалізації спорту і вже тривалий час напрацьовують етапи планування підготовчого процесу саме на такій основі, що підтверджують їх наукові праці [13-15, 17].

Висновки

1. Аналіз наукових досліджень стосовно характерних особливостей планування підготовки в умовах глобалізації спорту вищих досягнень

показав, що баскетбол протягом останніх десятиліть зазнав кардинальних змін і може ефективно розвиватись лише з урахуванням глобальних чинників, потребує модифікованих підходів до побудови системи підготовки, відповідного наукового обґрунтування, змістовного компоненту підготовки і нормативних засад її організації.

2. Розроблена технологія планування підготовки національних збірних команд до офіційних міжнародних змагань з урахуванням впливу чинників глобалізації спорту вищих досягнень містить обґрунтований підхід до вивчення питань планування навчально-тренувальної роботи збірних команд і має спростити відповідні організаційні неузгодженості. До початку формування плану підготовки тренер має володіти інформацією про кількісні показники участі спортсмена в тренувальному і змагальному процесі, а саме: кількість тренувань у тижневому мікроциклі, по-годинний еквівалент занять, переважну спрямованість підготовчого процесу на етапі прибуття в збірну, кількість зіграних офіційних матчів за останній місяць, рівень чемпіонату (турнірів), середню кількість часу, проведеного на майданчику.

Конфлікт інтересів

Автор заявляє, що не існує конфлікту інтересів

References

1. Andersen SS, Houlihan B, Ronglan LT. Managing Elite Sport Systems: Research and Practice. Routledge; 2015. 216 p.
2. Arrieta H, Torres-Undaa J, Gila SM, Irazusta J. Relative age effect and performance in the U-16, U-18 and U-20 European basketball championships. Journal of Sports Sciences, 2015; 14:1-5.
3. Berdejo-del-Fresno D, González-Ravé JM. Validation of an instrument to control and monitor the training load in basketball: the BATLOC tool. American Journal of Sports Science and Medicine. 2014;2 (4):171-176. DOI:10.12691/ajssm-2-4-10.
4. Bilyogur VY. Formation and development of the paradigm of the philosophy of sport in the conditions of globalization. Humanitarnyy visnyk ZDIA, 2015; 60:78-89.
5. Білогур ВС. Становлення та розвиток парадигми філософії спорту в умовах глобалізації. Гуманітарний вісник ЗДІА, 2015;60: 78–89.
5. Borisova OV, Sushko RO. Development of sports games in conditions of globalization of sport. Kyiv: Naukovyy svit; 2016. 35 p. Борисова ОВ, Сушко РО. Розвиток спортивних ігор в умовах глобалізації спорту: методичні рекомендації. Київ: Науковий світ; 2016. 35 с.
6. Calendar plans for the preparation of national teams of Ukraine for official international competitions. Kyiv: FBU, 2016. 24 p.

- Календарні плани підготовки національних збірних команд України до офіційних міжнародних змагань. Київ : ФБУ, 2016. 24 с.
7. Chung J, Hwang S, Won D. Globalization, media imperialism and south Korean sport. *International journal of the history of sport*. 2015; 32(3):494–498.
 8. Doroshenko E. Management of technical and tactical activities in team sport games. Zaporozhye: Lips Ltd; 2013. 436 p.
Дорошенко Э. Ю. Управление технико-тактической деятельностью в командных спортивных играх: монография. Запорожье, ООО Липс; 2013. 436 с.
 9. Huang F, Hong F. Globalization and the governance of Chinese sports: the case of professional basketball. *International journal of the history of sport*. 2015; 32(8): 1030-1043.
 10. Kostiukevich V. Modelling-targeted approach in designing the training process of athletes in team sports over an annual macrocycle. *Science in Olympic Sport*. 2014;4:22–29.
Костюкевич В. Модельно-целевой подход при построении тренировочного процесса спортсменов командных игровых видов спорта в годичном макроцикле. *Наука в Олимпийском спорте*. 2014; 4: 22-29.
 11. Maguire J. *Power and global sport*. London : Routledge; 2005: 207-233.
 12. Malikov MV, Doroshenko EY, Kirichenko RO, Khabarova MO. Method of evaluation of technical and tactical skills in basketball: Declarative patent for utility model. No. 9345. Bül. No. 9 dated 15.09.2005.
Маліков МВ, Дорошенко ЕЮ, Кириченко РО, Хабарова МО. Спосіб оцінювання техніко-тактичної майстерності в баскетболі: Деклараційний патент на корисну модель. № 9345. Бюл. № 9 від 15.09.2005.
 13. Platonov V. Special principles in the system of preparation of athletes. *Science in Olympic Sport*. 2014;2:8–19.
Платонов В. Специальные принципы в системе подготовки спортсменов. *Наука в олимпийском спорте*. 2014; 2: 8-19.
 14. Platonov VN. The system for preparing athletes in Olympic sport. General theory and its practical applications: [textbook for coaches]. in 2 vols. Kyiv: Olympic literature; 2015. Vol. 1; 680 p.
Платонов В. Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения: учебник [для тренеров]: в 2 кн. – К.: Олимп. л-ра, 2015. Кн. 1. 680 с.
 15. Ritzer G. *The globalization of nothing*. Pine Forge Press; 2004:43-57.
 16. Robson S, Simpson K, Tucker L. *Strategic Sport Development*. Routledge; 2013. 288 p.
 17. Sushko RO. Development of sports games in the conditions of globalization (on the material of basketball). Kyiv: Center for Educational Literature; 2017. 360 p.
Сушко РО. Розвиток спортивних ігор в умовах глобалізації (на матеріалі баскетболу): монографія. Київ : Центр учбової літератури; 2017. 360 с.
 18. Uchida Y, Mizuguchi N, Honda M, Kanosue K. Prediction of shot success for basketball free throws: visual search strategy. *European Journal of Sport Science*. 2014;14(5): 426-432.
 19. Ukrainian Basketball Federation. Official site. Access code: <http://fbu.ua/>
 20. World Basketball Federation. Official site. Access code: <http://www.fiba.com>

Інформація про авторів:

Сушко Руслана

<https://orcid.org/0000-0003-3256-4444>

Київський університет імені Бориса Грінченка, Київ, Україна
r.sushko@kubg.edu.ua

Головач Інна

<https://orcid.org/0000-0001-7669-5070>

Київський університет імені Бориса Грінченка, Київ, Україна
i.holovach@kubg.edu.ua

Іваненко Галина

<https://orcid.org/0000-0002-1012-2218>

Київський університет імені Бориса Грінченка, Київ, Україна

h.ivanenko@kubg.edu.ua

Швець Сергій

<https://orcid.org/0000-0001-8485-4289>

Київський університет імені Бориса Грінченка, Київ, Україна

s.shvets@kubg.edu.ua

Отримано: 25.02.2019;

Прийнято: 04.03.2019; Опубліковано: 29.03.2019.